

Tapolcza lápteknője ¹

Borbás Vincze

(részletek Borbás Vince: A Balaton flórája ² című művéből

Válogatta Botta-Dukát Zoltán)

A tapolczai teknő egy ideig a Balatontól, azután a Tapolcza körül fakadó langyos forrásoktól, a hajdan víz alatt levő *hevesektől* tápláltatván, a nádas után tőzeges rétté alakult. Helyenként még ma is egynemű és egyhangú a vegetációja, pl. a Patacsi majortól le a Balaton felé s innen tovább a szőlő alatt, a parton a badacsonyi Hableányig. De bentebb a hegyek között, Tapolcza felé, a növényzete is jobban vegyült és tarkult

Álló vizében a *Potamogeton fluitans*, a *P. coloratus*, *Polygonum amphibium* var. *fluitans*, *Myriophyllum spicatum*, békalencse stb. él, forrásait a bőjtű oly sűrűn növi be s dagad ki belőle, hogy közé más vízi fű nem keveredhetik, magának is alig marad helye (33. old.). Ez a *Nasturtium officinale* a haza kontinentális részében másutt, kivált kelet felé, ritkaság vagy éppenséggel nem terem. Vastag, összefüggő s az egész vízmedret kitöltő és eltakaró szőnyege sajátos képződmény. A tapolczai hely a bőjtű tenyészésének - mely másutt konyhakerti salátafű - optimumát tárja elénk, a kertészeknek megfigyelni s bizonyos forrásvizeinket vele beültetni érdemes lenne.

Tapolcza lánövényszete a Balaton környékén ma is a legváltozatosabb. Sok olyan fű terem itt, a minő a Balaton mellékén másutt sehol. A város alatt még ma is nagyterjedelmű süppedős rétje van.

Az egész lápos rét a vas megyei Bozsok (Rohoncz) és Bucsú között elterülő laphoz hasonlít. Itt is, ott is terem az igazi lánkedvelő *Sesleria coerulea* fehér deres leveleivel, de nem az a faj, a melyet hazánkban ezelőtt így neveztek. Ez t. i. a meszes hegyeinken gyakori közel rokon helyettesítője, a zöldlevelű *S. varia* (JACQ.). Közös fűvük a *Menyanthes trifoliata* meg a rozmaringfűz stb. Tapolcza bizonyos növénye a régibb Rákoséval volt közös (*Dianthus superbus* var. *rubicundus*, a '70-es években Erzsébetfalva és Soroksár között termett, a hol ma szántott-vetett föld van), míg a magasvidéki *Primula farinosa* e vidéken oly hihetetlen ritkaság, hogy alig ismernők el vakinak, ha szemünkkel a nedves talajon nem látnók! Különben Sümeg völgyeiben is terem. Egészen hasonló termőhelye van a gánóczi savanyú vízforrások mellett Szepesvármegyében.

Azonban már a tapolcza-szigligeti ingovány is sokat pusztult. Tapolcza meg az ingovány közt helyenként, sőt már bentebb a réten is zöltséget termesztenek. A terjedelmes lápon, mely a Balatonig vonul le, ma keresztben és hosszában

¹ Megjelent a következő kiadványban: Molnár Zs., Bölöni J., Botta-Dukát Z., Salamonné Albert É., Pándi I. (szerk.) (2006): A VI. MÉTA-TÚRA túravezető füzet. Kézirat, MTA ÖBKI, Vácrátót.

² Eredetileg megjelent: Borbás Vince (1900): A Balaton flórája. Kilián Frigyes M. K. Egyetemi Könyvtárus Bizománya, Budapest, pp. 431.

ásott csatornák vonulnak végig, s a vizével a Balatonba sietnek. Szigliget fölött feltöltött országút (postaút) szeli át és az egykor hatalmas lápot felső s alsó részre szakítja. Most ez a kanális és út szeldelte ingovány helyenként még nedves, de már kevésbé lápos, s a déli résznek puha és süppedős rétszőnyegbe fészkelődő ritkább lánpnövényei eltűntek. Sok helyt kurta fű növi be, másutt magas gízgaz buján lepi el. Tőzeget is keresnek rajta. Az északi rész még kevésbé pusztult.

Tapolcza rétvén nevezetes továbbá a következő fű, úgy a mint egymással természetszerűen keveredik, határozott jellem nélkül : a *Pedicularis palustris*, *Angelica montana*, *Phalaris arundinacea*, *Carex stricta*, *Juncus effusus*, -7, *articulatus*, .7. *obtusiflorus*, *Teucrium scordium* var. *Pannonicum*, *Festuca pratensis*, *Scrofularia alata*, *Berula angustifolia*, *Deschampsia caespitosa*, *Salix cinerea*, *S. rosmarinifolia*, *Caltha cornuta*, *Solanum dulcamarum.*, *Odontites odontites*, *Medicago lupulina*, *Valeriana officinalis*, *V dioica*, *Galium uliginosum*, *G. erectum* var. *brachystrum*, *G. palustre*, *G. aparangi*, *Equisetum arvense*, *E. palustre*, *Rumex limosus*, *Polygala amarella* var. *cyclotheca*, (.) *Perus flavescens*, *Potentilla anserina discolor*, *P. erecta*, *Carex Davalliana*, *C. riparia*, *Succisa pratensis hirsuta*, *Epilobium hirsutum*, *FE parviflorum*, var. *menthoides*, *Pulicaria dysenterica*, *Sparganium neglectum*, zeller elvadulva, *Serratula tinctoria* var. *lanceifolia*, *Lycopus sublanatus*, *Lychnis flos cuculi*, *Prunella vul. aris*, *Lysimachia nummularia*, *L. vulgaris*, *Plantago maior*, *Leontodon hispidus*, *L. autumnalis*, *Lotus tenuifolius*, *Achillea asplenifolia*, *Eriophorum polystachyum*, *Viola stagnina*, *Centaurea iacea* var. *phaeocoma*, *Carduus nutans*. *C. acanthoides*, *Triglochin palustre*, *Euphrasia Rostkoviana*, *Ulmaria ulmaria denudata*, *Sanguisorba auriculata*, *Tetragonolobus*, *Hypericum tetrapterum*, *Trifolium fragiferum*, *Lathyrus palustris* stb.

A tapolczai réti láp egyik részéről HABERLAND az Österreichische Botanische Zeitschrift 1861. évf. 12. old. nyújt ismertetést. Lesencze-Szent-Istvádnál a rét földje reng és belapul a lábunk alatt, s a nyomás megszűntével rugalmasan fölemelkedik. A rudat a lápos talajba több lábnyi mélységre letolhatjuk, ha visszakihúzzuk, szénszínű ragadós sarat látunk rajta. A növényzete is réti lápról tanuskodik : *Allium angulosum*, *Angelica silvestris*, *Cirsium oleraceum*, *Cyperus fuscus*, *Epilobium palustre*, *Euphrasia Rostkoviana*, *Odontites odontites*, *Gaatiola officinalis*, *Sanguisorba auriculata*, *Serratula tinctoria*, *Tetragonolobus siliquosus*, *Triglochin maritimum*. Ezek a fűvek, a *Cirsium oleraceum* kivételével, a Hanság lánján is hasonló módon szövetkeznek. Ilyen réti láp van kisebb-nagyobb darabon Lesencze-Tomaj és Tapolcza közt is, jellemző növénye a *Mentha aquatica*, *Epilobium parviflorum*, kiváltképpen pedig a *Melilotus palustris* és var. *perfrondosus* (*M. procerus* G. BECK), melyet egyebütt a Balaton mellékén nem láttam.